

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO (LETO)XXII. (16)

No. (Štev.) 28

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

11. Julija 1963

Kennedy o svojem obisku v Zahodni Evropi

Ko je severnoameriški predsednik Kennedy dne 22. junija odhajal na desetdnevni obisk štirinajstih zahodnoevropskih držav, jih je bilo v njegovi državi malo, ki so bili navdušeni nad tem predsednikovim potovanjem. Izjavljali so, da pada v najbolj nepripraven čas, kajti Anglijo pretresajo družabni škandali, v Nemčiji se kancler dr. Adenauer pripravlja na prepustitev vladnih poslov podpredsedniku in gospodarskemu ministru Erhardu, v Italiji teška notranjepolitična kriza, ki so jo hitro zaključili s tem, da je krščansko-demokratska stranka sama sestavila kabinet, da je država ob napovedanem Kennedyjevem prihodu sploh imela vlado, in v Vatikanu je bil namesto umrlega papeža Janeza XXIII., ki ga je mislil obiskati ameriški predsednik, komaj izvoljen novi papež Pavel VI. Toda predsednik Kennedy je vztrajal pri svoji odločitvi ter odšel na pot z namenom, da izvrši v Zahodni Evropi svoje poslanstvo kot predsednik najmočnejše države na svetu, ki je tudi najbolj odgovorna za ohranitev svobode in miru v svetu.

Dogodki, ki so se odigrali ob Kennedyjevem obisku v evropskih državah, so potrdili pravilnost njegovega stališča. Že ob prihodu v Zahodno Nemčijo, v prvo državo, ki jo je ob zadnjem potovanju obiskal, je ugotovil, da je prišel med svoje prave prijatelje. Kajti tu se je začela njegova zmagovalna pot po zahodnoevropskih državah, ki je dosegla vrhunec v Zahodnem Berlinu, kjer so mu zahodni Berlinčani privedli tako veličasten sprejem, kakršnega predsednik Kennedy še nikdar ni doživel. Pomen Kennedyjevega obiska Zahodnemu Berlinu je izreden, kajti predsednik Združenih ameriških držav je med nemškimi prepivalstvom, ki živi 160 km za železno zaveso, sam na lastne oči videl razliko med življenjem in delom v Zahodnem in Vzhodnem Berlinu, sam se lahko prepričal o veri, ki jo ima prebivalstvo tega ogroženega mesta v zahodne zaveznike, da bodo storili vse, da bo tudi prebivalstvo vzhodnega Berlina in vseh držav, ki so danes pod komunističnim nasiljem, prišli do življenja v svobodi in demokraciji. Ob Kennedyjevem obisku so bili Berlinčani tedaj, ko so se zgrinjali okoli njega, mu vzklicali, ga obsepavali s cvetjem in se predajali brezmejnemu navdušenju, glasniki tudi vseh ostalih narodov pod komunističnim suženjstvom za železno zaveso. Kennedy se je tako sam prepričal, da narodi v Evropi hočejo svobodo in življenje v demokraciji. To so predsednik Kennedyju Zahodni Berlinčani izpovedali na tako mogočen način ob komunističnem zidu sramote, ki deli oba Berlina, da tega nikdar ne bo mogel pozabiti in da mu bodo tisti trenutki, ki jih je tedaj doživel, živo pred očmi pri vseh odločitvah glede bodočih odnosov svobodnih držav z vladami komunističnih držav.

Tako kot v Berlinu, je bilo potem tudi v drugih državah. Na Irskem, v Angliji, ob obisku v Vatikanu in ob odhodu v Neaplju v Italiji, kjer se je njegov odhod dne 2. julija zaradi navdušenja množice ljudstva zakasnil za eno uro.

Kaj je s svojim obiskom Zahodni Evropi hotel Kennedy praznoprav doseči? To je povedal sam najbolj jasno v raznih govorih, ki jih je imel ob obisku Evrope, nazadnje v Neaplju na poveljstvu zahodnodemokratske obrambne skupnosti. Dva glavna cilja sta bila, ki ju je hotel doseči, zagotoviti Zahodni Evropi, da je Amerika ne bo zapustila in da jo bo branila tako kot svojo lastno državo in jo tudi prepričati, da je razvoj svetovnih dogodkov že šel tako daleč, da same države že ne morejo graditi svoje bodočnosti, ampak samo v skupnosti držav, ki zasledujejo iste politične cilje. Zato, da tudi nima pravih tisti, ki hočejo zgraditi Evropo kot tretjo silo med Sovjetsko zvezo in Ameriko. Kennedy je te svoje cilje obrazložil takole:

„Ne podpiramo novega vstajanja Evrope, da bi bila odvisna od ZDA. Tudi ne poskušamo voditi razgovorov s

Sovjeti in Kitajci se pogajajo

Hruščov se je, kakor znano, pojavil v Vzhodnem Berlinu komaj 48 ur po Kennedyjevem odhodu iz Zahodnega Berlina. Za izgovor za obisk je navedel praznovanje 70-letnice vzhodnonemškega komunističnega diktatorja Ulbrichta, v resnici pa je tja sklical svoje evropske satežite na razgovor o strategiji, ki jo namerava izvajati proti rdečim Kitajcem, katerih prihod v Moskvo je bil napovedan za 5. julija. Sestanku v Vzhodnem Berlinu se ni odzvala Romunija, ker se je v zadnjih tednih nagnila na stran rdeče Kitajske, tako da ima Hruščov sedaj v Evropi z Albanijo dva kitajska satežita. Povsem se zanaša na Tita, ki mu najodličnejše igra vlogo „neodvisnega“ komunističnega.

Medtem ko je Kennedy privabil na ulice Zahodnega Berlina nad en milijon ljudi, pa je Hruščova prišlo „pozdravit“ samo okrog 250.000 Berlinčanov, večina teh šolska mladina, tovarniški delavci in partijski, vsi, ki so se špirlirja morali udeležiti. Kljub pozivu govornika, da Hruščovu zakličejo trikratni „Hurra!“, ko bo izstopil iz letala, je zbrano občinstvo ostalo nemo, ko se je Hruščov prikazal na vratih ter ga je glasno pozdravila samo častna straža.

Hruščov se je s svojimi sateliti pomenil o svojem sporu z rdečo Kitajsko, toda samo pomenil, ne da bi dobil navdušeno oporo za stvar, ki se je, kakor je videti, satelitski komunisti prav skrbno izogibajo. Strah jih je, da se ne bi lepega dne položaj med Moskvo in Pekinkom razčistil in bi jim potem letele glave, ker da so se vtikali v zadevo, ki jih ni nič brigala.

Hruščov je imel tudi nekaj grozljivih govorov proti Zahodnjakom. Zatrnil je, da je „z zidom v Berlinu meja sedaj volkovom (zahodnjakom) zaprta. Prej so mogli tu skozi uhajati na Vzhod, da so vohunili in sabotirali, sedaj smo volkovom priščinili repe“.

Iz Vzhodnega Berlina se je Hruščov 4. julija vrnil v Moskvo, da je pričakal svoje kitajske tovariše, ki so s sovjetskim prevoznim letalom prileteli iz Pekinga v Moskvo. Kitajsko delegacijo vodi partijski glavni tajnik Teng Hsiao-ping. Na letališče jim je poslal Hruščov nasproti svojega oprodo Suslova, ki ga je določil tudi za glavnega sovjetskega govornika na pogajanjih s Kitajci.

Številnimi sobesedniki ločeno. Dobrodošlico izrekamo močnemu družabniku (Evropi, op. ur.), kajti nobena država danes ne more več sama graditi svoje bodočnosti. Doba nacionalizmov, ki so prej posameznim državam zadoščali, je namreč minila. V Evropo sem prišel, da znova potrdim, in to še z večjo jasnostjo in sploh možno prepričevalnostjo, da je severnoameriška obveza do svobode Evrope vredna zaupanja. In to ne samo zaradi tega, ker bi to bilo odvisno samo od njene dobre volje, čeprav to dejstvo obstoja in je tudi močno. Pa tudi ne samo zaradi dedščine, ki jo delimo, čeprav je velika in obsežna, in tudi nikakor ne zaradi tega, da bi zasledovali namen kake nadvlade.

Prišel sem, da jasno poudarim, da ta obveza temelji na neizogibnih zahtevah pametne obrambe lastnih koristi. To, kar sem videl in slišal v teh napetih desetih dneh, potrjuje moje prepričanje, ki ga s ponosom sporočam svojim rojakom, da ljudje in svobodne vlade Svobodne Evrope prav tako odločno vzdržujejo svoje obveze do naše skupne stvari.“

Zatem je naglašal, da se v ZDA vrača s ponosnim potrdilom svojega prepričanja v teh zadevah: 1. Zahodnoevropski zavezniki ZDA so odločeni iti naprej po poti napredne demokracije; 2. So odločeni ohranjati in koordinirati svoje vojaške sile v sodelovanju z ZDA; 3. Se trudijo ohranjati mir ter vzdrževati svoje oborožene sile za ohranitev miru; 4. So pripravljene razširiti obseg delavnosti svojih gospodarskih ustanov Zahodne Evrope v želji, da bi pomagali razvijajočim se državam v Latinski Ameriki in drugod na svetu, ki se bore za svojo politično in gospodarsko neodvisnost; 5. Narodi zahodnoevropske obrambne skupnosti so bolj sposobni za povezavo svojih gospodarstev kot pa države pod komunistično oblastjo; 6. Narodi Zahodne Evrope goje vročo in neugasljivo željo po enotnosti; 7. ZDA in Zahodna Evropa

Kljub napadom, ki sta jih izmenjala v zadnjih tednih Moskva in Peking, sta se Suslov in Teng Hsiao-ping pozdravila s širokim nasmehom.

Pogajanja se vršijo v palači, ki stoji na Leninovem griču, katerega je lep razgled na Moskvo. Vrtovi okoli palače so ograjeni z visokim obzidjem ter močno zastraženi. Vsi delegati se vozijo na pogajanja v modernih limuzinah ter straže za vsako limuzino zapahnejo težka vrata v obzidju. Delegaciji prihajata in odhajata s pogajanj ločeno, tako, da se njeni avtomobilnikdar ne srečajo pred vrati obzidja.

Pogajanja so strogo tajna. Tudi sovjetskim časnikarjem in fotografom je vstop v palačo prepovedan. Niti sovjetski niti kitajski delegati ne dajejo nobenih izjav. Samo iz pisanja Pravde zahodnjaki ugibajo, kako naj bi se pogajanja razvijala. Drugi dan pogajanj je Pravda znova objavila članek, v katerem zagovarja politiko Hruščova, „sožitje“ z Zahodom, istočasno pa v njem pozdravlja kitajsko delegacijo, katero da je Hruščov povabil v Moskvo, „ker nikdar ne opušta naporov, da bi se še bolj utrdilo prijateljstvo in bratstvo ter se okrepila enotnost in strnjnost vrst velike armade komunistov vseh dežel na skupnem temelju načel marksizma-lenizma in socialističnega internacionalizma“.

Kitajsko veleposlanstvo v Moskvi pa je še pred začetkom pogajanj razdelilo po veleposlanstvih zahodnih držav, s katerimi vzdržuje stike, nov letak, v katerem napada Hruščova, da je z izgonom kitajskih diplomatov iz Moskve tik pred začetkom pogajanj hotel še poslabšati odnose med obema državama.

V komunističnem tisku na Zahodu so se pojavili redki komentarji o sovjetsko-kitajskih pogajanjih. Londonski Daily Worker je objavil zelo kratko poročilo pod naslovom: „Pogajanja — Kitajci so prišli v Moskvo“. Komunistično glasilo Humanité v Parizu na tretji strani objavlja, da se sovjetski komunisti z vsemi silami trudijo doseči medsebojno razumevanje s Kitajci. Najdlje se je spustil dopisnik italijanskega kom. glasila Unità v Moskvi, Giuseppe Boffa, ki je zapisal: „To ni samo navaden spor. Kitajci pravzaprav zahtevajo odstranitev sedanjih sovjetskih vodij.“

sta tesno povezani s skupnimi cilji in medsebojnimi spoštovanjem in 8. Osrednja gonilna sila severnoameriško-evropskega edinstva je medsebojno in trajno zaupanje.“

Priznal pa je, da se tu in tam pojavijo tudi kake razlike, toda takoj pristavi, da se to med prijatelji vedno dogaja, toda o njih je treba „odkriti in prijateljsko razpravljati“. Toda pri vsem tem se vrača v ZDA „bolj prepričan kot kdaj koli poprej, da so nam skupni ideali določili tudi skupno usodo, da skupno lahko služimo svojim narodom in vsemu človeštvu in da je Atlantska skupnost vedno resničnejše dejstvo.“

Po vrnitvi v domovino je predsednik Kennedy vse svoje ugotovitve z evropskega obiska strnil še v poročilo, ki ga je podal v radijskem in televizijskem govoru ameriškega narodu. V njem je naglašal: Lahko zaupamo bolj kot kdajkoli poprej, da stari in novi svet hodita isto pot proti napredku in miru. To potovanje je bilo zame ganljiva izkušnja. Videl sem izraz upanja in zaupanja na obrazih Zahodnih Berlinčanov, ki žive 160 km za železno zaveso. Slišal sem izpovedi vere in zaupanja v ZDA prvakov Nemčije, Anglije, Italije in Irse in sem ugotovil obudovanje in ljubezen, ki jo čutijo narodi omenjenih držav do ameriškega naroda. Predvsem pa sem v vsakem narodu zasledil globoko prepričanje o skupnem cilju, ki je enotnost Zahoda, svoboda človeka in potreba po miru. Zahodna Evropa se hitro spreminja v dinamično svetovno silo. Ni več tista Evropa, ki je prisilila, da se se morale naše čete boriti dvakrat v njej v zadnjih 40 letih. Ni več tista Evropa, ki je bila pred 18 leti po drugi svetovni vojni odvisna od ZDA.“

Zaključil pa je svoje poročilo ameriškega narodu z ugotovitvijo, da so ZDA kot branilke svobode, miru in pravice dobile pri evropskih narodih nemajhno zaupanje.

Ob dnevu neodvisnosti

Meseca julija v obeh Amerikah posamezne države proslavljajo praznike svoje neodvisnosti. Združene ameriške države so jo proslavile dne 4. julija, Argentina pa 9. julija. Je to že 147. obletnica, odkar so narodni predstavniki zbrani v Tucumanu dne 9. julija 1816. leta proglasili politično neodvisnost provinc na jugu ter republikansko obliko vladavine. Majska revolucija iz leta 1810 je bila tako povsem dopolnjena ter je Argentina pred 147 leti pretrgala še zadnje vezi, ki so jo vezale s Španijo.

Od leta 1816 naprej je Argentina začela živeti res povsem svobodno narodno življenje. Njen razvoj so spremljali veseli in žalostni dnevi, leta blagostanja in hudih preizkušenj. Toda z rodoljubjem svojih sinov je zmagovala vse težave. Zato smo prepričani, da bo tudi sedanje, ki so nastale z motnjo ustavnega življenja.

147. obletnico neodvisnosti so proslavljali po vsej državi. V Buenos Airesu je bila v katedrali zahvalna služba božja, kateri je prisostvoval predsednik republike dr. Guido z vsemi člani zvezne vlade, visoke državne civilne in vojaške ter cerkvene osebnosti in predstavniki diplomatskega zbora. Običajna vsakoletna vojaška parada je zaradi gospodarske krize odpadla.

Za praznik neodvisnosti je vlada objavila amnestijo za politične in gremialne pripornike.

Sestanek De Gaulle -- Adenauer

Po Kennedyjevem odhodu iz Evrope se je iz Pariza odpeljal na dvodnevni obisk v Bonn francoski predsednik De Gaulle. Na letališču ga je pričakal Adenauer, nakar sta se oba državnika takoj podala na razgovore. Za De Gaulle niso v Bonnu organizirali nobenih množičnih sprejemov, kakor za Kennedyja, ker sta hotela oba državnika poudariti, da bo konferenca izključno delovnega značaja.

De Gaulle je v Bonn prišel zato, da bi se z Adenauerjem pogovoril o nadaljnjem skupnem nastopanju v zadevi evropske skupnosti, prav tako pa tudi glede vprašanja odnosov med Zahodno Evropo in ZDA na eni ter Anglijo na drugi strani.

Na podlagi določil pakta med obema državama, se morata predsednika Francije in Zahodne Nemčije letno dvakrat sestati na razgovore. Ta De Gaullov obisk je bil prvi v vrsti teh sestankov.

Adenauer je De Gaulle prepričeval, da ima Bonn kljub navdušenemu sprejemu, ki ga je pripravil Kennedyju, še vedno slične poglede na odnose Evrope do ZDA in Anglije, kakor jih je imel ob izkjučitvi Anglije iz SET-a, da pa po-

staja jasno, da se bo Anglija morala nekoga dne vključiti v evropsko skupnost. Prav tako ni zametovati ameriških ponudb o zaščiti Evrope pred sovjeti, predvsem še ne sedaj, v položaju, v kakršnem se Zahodna Evropa danes nahaja. Tesna zveza med Evropo in ZDA je nujna in dobičkanosna stvar, tako za Evropo kakor za ZDA. Ne gleda pa Zahodna Nemčija navdušeno na ameriške načrte o mednarodni podmorniški floti, podobno, kakor nasprotuje tudi Francija in celo Anglija, ker da bi bila nepraktična.

De Gaulle in Adenauer sta tudi pretresla vprašanje sovjetsko-kitajskega spora ter bodočnost Evrope to in onstran železne zaves.

Iz skupnega poročila o razgovorih je razvidno, da sta dosegla sporazum o kulturni in mladinski izmenjavi obeh držav, po načelih pred meseci podpisanega prijateljskega pakta, da pa se Zahodna Nemčija trudi najti kompromis med De Gaullovimi pogledi na politično in vojaško ureditev Evrope ter Kennedyjevo zamisljivo o odnosih med ZDA in evropskimi zavezniki.

I Z T E D N A V T E D E N

Brazilski maršal Avgust Maggessi Pereira je dobil 10 dni zavora v trdnjavi Copacabana, ker je kot predsednik Vojaškega kluba in častniškega doma prisostvoval burnemu sestanku častniškega zbora, na katerem so dali rok 10 dni parlamentu za uzakonitev zakonskega predloga o povišanju plač za 70% civilnemu državnemu uradništvu in vojaštvu. Solidarnost z zaprtim maršalom je brzojavno izrazilo nad 500 častnikov brazilske vojske. Brazilski vojni minister general Dantas Ribeiro je pa izjavil, da bo „z železno pestjo“ nastopil proti sleherni neposlušnosti v vojski.

V Venezueli so komunistični teroristi prav na dan venezuelske neodvisnosti dne 5. t. m. znova izvršili več terorističnih aktov. Med drugim so v kraju El Tigre znova poškodovali naftovod.

Svet Organizacije ameriških držav je pozval svoje članice, naj povečajo striktno kontrolo nad komunističnim delovanjem na ameriški polobli. Za ta sklep je glasovalo 14 članov, proti 1, štirje so se pa vzdržali in sicer zastopniki Brasila, Mehika, Venezuele in Haitija, proti je glasoval čilski zastopnik.

Predsednik Kennedy je poslal toplo poslanico bolgarskemu narodu. Preko sovjetske radijske in televizijske postaje mu jo je prebral ameriški poslanik v Bolgariji Evgen Anderson. V njej predsednik Kennedy bolgarskemu narodu zatrjuje, da se Združene ameriške države borijo za mir, svobodo in prijateljstvo med vsemi narodi.

Ameriška tajna policija je zaprla sovjetskega uradnika v glavnem tajništvu OZN Ivana Dimitrijeviča in njegovo ženo. Oba sta obtožena vohunstva za Sovjetsko zvezo. Sovjeti so proti aretaciji protestirali, češ, da Ivan Dimitrijevič Egorov kot uradnik ZN uživa diplomatsko imuniteto, ameriške oblasti pa niso bile tega mnenja in so sovjetskega vohuna pridržale v zaporu.

V ZDA se bo 14. t. m. začel teden posvečen od komunizma zasužnjenim narodom. Za to priložnost je predsednik Kennedy izdal poslanico ameriškega na-

rodu, v kateri ga naproša, naj podpre prizadevanja pod komunistično tiranijo tipični narodov, da bi čimprej prišli do pravice do življenja v svobodi in demokraciji.

Svobodni delavski sindikati, ki pripadajo šestem državam Skupnega evropskega trga, so na zborovanju v Dortmundu v imenu 12 milijonov svojih članov pozvali evropske državnike, naj povečajo svoje napore, da bi čimprej prišlo tudi do politične združitve Evrope. Članice Združenih evropskih držav naj bodo tudi Anglija in druge evropske demokratske države. Tega zborovanja se je udeležilo 25.000 demokratičnih evropskih sindikalistov.

Krščansko-demokratska vlada Giovannija Leone-ja v Italiji je dobila v senatu zaupnico. Omogočili so jo senatorji (Nenni)ve socialistične stranke, Saragatove socialdemokratske stranke ter republikanski senatorji, ki so se vzdržali glasovanja o odnosu sploh niso prišli na glasovanje. S svojim blagohotnim opozicijskim zadržanjem do vlade, ji hočejo omogočiti, da bi mogla ostati na oblasti 4 mesece in sestaviti proračun ter v tem času omogočiti začetek ponovnih razgovorov za sestavo stabilne sredinsko-levičarske vlade, da ne bi bilo treba iti na volitve. Komunistom se zaradi zadržanja omenjenih strank do vlade niso posrečili njihovi načrti, da bi kršč. demokratsko vlado zrušili že ob njeni predstavitvi parlamentu. Zato so napovedali, da ji bodo začeli nagajati s stavkami tistih sindikatov, ki so pod njihovim vplivom.

V Vatikanu so odločno zanikali novice, da namerava papež Pavel VI. zamenjati sed. državnega tajnika Amleta Cicognanija, ki naj bi se ves posvetil delu vatičanskega koncila.

Jugoslovanske vlade je objavila, da je zaradi hudega mraza v minuli zimi nastala velika škoda na asfaltiranih cestah v državi. Cenijo jo na 35.000 milijonov dinarjev.

Etiopska vlada je prekinila diplomatske stike s Portugalsko

„Namenoma niso objavljali“

Predno so sprejeli meseca aprila ustavo Zvezne republike Jugoslavije, je komunistična stranka v vsej državi sprožila vrsto razprav in debat o osnutku ustave. Hotela je napraviti videz, kakor da bo nova ustava produkt prizadevanj širokih množic in da bo nova ustanova nekaj takega, kar si je ljudstvo želelo, nekaj takega, kar odgovarja ljudskemu mišljenju in čustvovanju.

Organizirali so na tisoče in tisoče sestankov, časopisi so bili polni člankov, pisem, vprašanj, odgovorov. Nič nista zaostajala za tem propagandnim strojem radio in televizija. Površni opazovalci je tako dobil kaj lahko vtis, da so najširše množice v Jugoslaviji sodelovale pri določanju vsaj osnovnih smernic v zvezni ustavi.

V štev. 9 in 10 revije za kulturo in družbeno vprašanja „Problemi“ je Vera Vošnjak napisala članek pod naslovom „Ljubljanski dnevnik“ v ustavni razpravi. V uvodu najprej pove: „Ljubljanski dnevnik“ je glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva Ljubljanskega okraja. S tem je do neke mere pogojena njegova dejavnost. Poleg te funkcije pa je značaj lista določen tudi z delitvijo dela med listi, ki izhajajo v Ljubljani. Prvo to je bilo zamišljeno, da naj bi „Ljubljanski dnevnik“ časovno dopolnjeval „Delo“ z informacijami, ki prispejo po njegovem izidu. Ker pa kupuje oba lista izredno majhno število ljudi, se je „Ljubljanski dnevnik“ usmeril na kratko informiranje o vseh dogodkih doma in v svetu preko celega dne. Tako si je izoblikoval nov značaj lista, ki zadovoljuje potrebam tistih bralcev, ki nimajo časa ali niso navajeni brati obširnejših prispevkov. Tudi struktura bralcev je narekovala način oblikovanja „Ljubljanskega dnevnika“. Od naklade 30.000 izvodov se proda v Ljubljani 15.000 izvodov, 15.000 izvodov pa izven Ljubljane. Delavci in upokojenci predstavljajo 60% naročnikov.“ Tako predstavi Vera Vošnjak list „Ljubljanski dnevnik“.

Nato pove, da uredništvo sestavlja 21 novinarjev in da si je to uredništvo izdelalo program, kako bo izvajalo ustavno razpravo. Začel pa nadaljuje: „Uredništvo je dobilo od bralcev večje število pisem, v katerih so spraševali, kako naj si tolmajo različna ustavna določila. Vsebine teh vprašanj je zadevala predvsem zasebne lastniške odnose: vprašanje dedovanja, prodaje zemljišč in hiš, maksimum in minimum zemlje, zasebne obrti in podobno. Uredništvo namenoma ni objavljalo teh vprašanj in odgovorov, da ne bi list s tem dajal v ustavni razpravi prevelikega poudarka na zasebne lastniške odnose“ (podčrtalo ur.). Pozneje pove pisateljica, da so na ta vprašanja vprašatelji dobili pismene odgovore od pravnega referenta dnevnika.

Iz navedenega pridemo do sledečih ugotovitev:

1. Delavci in upokojenci, ki predstavljajo po navedbah Vošnjakovih 60% naročnikov lista, so se predvsem zanimali v ustavni razpravi za zasebne lastniške odnose.

2. Uredništvo lista namenoma ni objavljalo teh vprašanj in odgovorov, da ne bi prišlo do izraza resnično razpoloženje in zanimanje naročnikov, ki so po veliki večini delavci in upokojenci.

Praznik sv. Cirila in Metoda

Slovska blagovestnika sv. Cirila in Metoda so imeli Slovenci vedno v čast, zlasti še potem, ko je škof Anton Martin Slomšek ustanovil bratovščino z njunim imenom za širjenje in poglobljanje ideje zblizanja ločenih vzhodnih bratov s rimsko kat. Cerkvijo. V njuno počastitev so Slovenci fantje zvečer pred njunim praznikom zažigali visoke kresove. Sveta brata sta v Sloveniji pred drugo svetovno vojno dobila za

Bežigradom v Ljubljani tudi prvo faro cerkev.

Letošnja 1100-letnica prihoda svetih bratov Cirila in Metoda med slovske narode pa daje Slovincem še posebno

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Splošne volitve

V nedeljo, 7. julija, so bile v Argentini splošne volitve. Njihov namen je bil državo povrniti v ustavno stanje, ki je bilo prekinjeno 29. marca 1962 z odstavitvijo ustavnega predsednika dr. Frondizija.

Priloge volitev so spreminjali različni politični dogodki. Zaradi njih sta bili kar dve revoluciji, dokler se ni v vojski, letalstvu in mornarici položaj tako ustalil, da je bilo mogoče izvesti napoved znanega vojaškega povelja iz septembreske revolucije leta 1962, ki je napovedala izvedbo volitev v vključitvi v demokratsko življenje vseh tistih slojev, ki jim to do tedaj ni bilo mogoče, toda z eno omejitvijo: vrnitve v „premagane dobe“ ni. V pripravah volitev je večkrat prihajalo tudi do sprememb v vodstvu notranjega ministrstva, dokler ni bil končno izdelan in objavljen politični načrt vlade za povrnitev države v ustavno stanje z razpisom volitev za 7. julij.

Priloge strank za volitve

Možnost udeležbe pri volitvah je bila dana za vse stranke. Tudi bivši

Uredništvo je torej zavestno in namenoma potvarjalo resnično mišljenje in razpoloženje naročnikov. „Ljubljanski dnevnik“ to prizna. Drugi so delali isto, pa ne priznajo.

priložnost, da se na najrazličnejše načine spominjajo tega važnega dogodka za verski, kulturni ter narodni razvoj slovskega naroda. V domovini je proglašeno sploh vse leto za cirilmetodijsko leto, od cerkvenih oblasti seveda.

Tudi slovski izseljenci se povsod po svetu pripravljajo, da se tudi oni na čim lepši način spomnijo življenja in delovanja svetih bratov med Slovani. V pripravah so najrazličnejše prireditve; listi in revije prinašajo članke o pomenu svetih bratov za posamezne slovske narode, o njunem delu so predavanja po posameznih slovskih središčih. Velike proslave so zlasti bile odnošne do še priprav v Kanadi, Clevelandu v ZDA in v Buenos Airesu, kjer bo vseslovska proslava 1100-letnice odkar sta sv. Ciril in Metod začela med Slovani vršiti svoje versko in kulturno poslanstvo dne 29. septembra v Slovenski hiši.

Slovski s področja Vel. Buenos Airesa so pa letos slovsno proslavili tudi praznik sv. Cirila in Metoda dne 5. julija s sveto mašo po vzhodnem obredu, v nedeljo dne 7. julija ob pol deseti uri dopolne v Slovenski kapeli. Imel jo je g. dr. Pavel Krajnik, med njo so pa peli bivši in sed. gojenci dr. Rožmanovega dijaškega zavoda in bogoslovja v Adrogeju.

G. dr. Krajnik je imel med sv. mašo tudi cerkveni nagovor o pomenu sv. Cirila in Metoda za slovski narod in za slovske narode sploh, o potrebi združenja kršč. Cerkva. Vernikom je priporočal naročanje in branje Vzhodnega zbornika ter večje zanimanje za vzhodna vprašanja in molitev ter delo, da bi se cirilmetodijska ideja med Slovinci čim bolj razširila.

peronisti so ustanovili novo stranko tkzv. Unión Popular, čeprav obstaja že več neoperonističnih strank. Večina teh strank in nekatere druge — Ljudski konservativci in Federalna zveza ter dr. Frondizijev del Intransigentne radikalne stranke so ustvarili za volitve tkzv. ljudsko in narodno fronto, za predsedniškega kandidata pa postavili prvaka Ljudskih konservativcev dr. Solano Lima. Vlada je volilno udeležbo peronistov omejila v toliko, da niso mogli postavljati kandidatov za predsednika in podpredsednika republike ter guvernerjev in viceguvernerjev nikogar, ki bi delal na obnovi zrušenega peronističnega režima, pravtako ne kandidatov za volilne može za volitve omenjenih državnih in provincijskih funkcionarjev. Zaradi teh omejitev je prejšnji četrtlet vodstvo ljudske in narodne fronte proglasilo volilno abstinenco odnošno glasovanje z belimi glasovnicami. Tako navodilo je izdal Perón v Madridu. Za tak način volilne udeležbe se je izjavil tudi bivši koordinator justicialističnega gibanja dr. Raúl Materra, ki je bil zaradi predloga, naj bi peronisti postavili svoje kandidate na listi kršč. demokratske stranke, izključen iz justicialističnega gibanja. Toda kljub temu je pozneje sprejel ponudbo sed. vodstva kršč. dem. stranke in postal predsedniški kandidat na listi te stranke, doted. kandidat za predsednika

te politične skupine dr. Horacij Sueldo pa podpredsednik. Toda dr. Materra se je ustrašil peronističnih groženj, da ga bodo ubili, če bo razbijal peronistične vrste in je svojo kandidaturo na listi kršč. dem. stranke odpovedal. Krščanski demokrati so nato zadnje dneve pred volitvami morali znova spremeniti volilno propagando in postaviti dr. Suelda nazaj za predsedniškega kandidata. Dr. Materra je pa svojim pristajšem svetoval, naj volijo „belo“.

Izvedba volitev

Za volitve je bila država razdeljena v 23 volilnih okrožij. Ta so se pokrivala z mejami prestolnice in 22 provinc. Konzularno osebje je volilo na sedežih konz. zastopstev. V volilne imenike je bilo za nedeljske volitve vpisanih 11.357.043 volilcev. Od tega je bilo 5.689.808 moških in 5.667.235 žensk. V vsaj republiki je bilo treba izvoliti 21.173 funkcionarjev in to 476 volilcev predsednika in podpredsednika republike, 1.120 volilnih mož za izvolitev 22 guvernerjev in viceguvernerjev, 74 volilnih mož za izvolitev dveh senatorjev za prestolnico, dalje 192 poslancev za zvezni parlament, 247 provincijskih senatorjev (210 titularnih in 37 namestnikov), 963 provincijskih poslancev (737 titularnih in 226 namestnikov), zatem 9.893 občinskih svetovalec (5.582 titularnih in 4.311 namestnikov). Razen tega so še volili člani šolskih odborov, občinskih komisij za pospeševanje raznih naselij in člani občinskih kontrolnih komisij.

Število volilnih mož za volitve predsednika in podpredsednika republike je razdeljeno takole: Prestolnica 74, prov. Bs. Aires 104, province Catamarca, Chubut, Rormosa, Jujuy, La Pampa, La Rioja, Neuquen, Río Negro, San Luis, Santa Cruz po 8, Córdoba 40, Corrientes 16, Chaco 14, Entre Ríos 22, Mendoza 18, Misiones, Salta in San Juan po 10, Santa Fe 44, Santiago del Estero 16 in Tucuman 18.

Zvezni poslanci so pa razdeljeni takole: Prestolnica 35, prov. Bs. Aires 50, Catamarca, Chubut, Formosa, Jujuy, La Pampa, La Rioja, Neuquen, Río Negro, San Luis, Santa Cruz po 2, Córdoba 18, Corrientes 6, Chaco 5, Mendoza 7, Misiones 3, Salta 3, San Juan 3, Santa Fe 20, Santiago del Estero 6 in Tucuman 7. Senatorje za zvezni senat volijo pokrajinski parlamenti in sicer za vsako provinco po 2. Tako šteje zvezni senat 46 senatorjev.

Predsedniški kandidati

Bili so naslednji: Pedro Eugenio Aramburu, biv. gen. in biv. predsednik revolucionarne vlade. Kandidat nove argent. polit. stranke Zveza argent. ljudstva in kandidat progresivne demokratske stranke; dr. Arturo Illia, zdravnik, kandidat ljudske radikalne stranke, ki jo vodi dr. Rihard Balbin; dr. Oskar Alende, zdravnik po poklicu, biv. guverner prov. Bs. As., kandidat intransigentne radikalne stranke (tistega dela, ki mu sledi kot predsedniku in se ni priključil ljudski fronti); dr. Alfredo Orgaz, sodnik, bivši predsednik Vrhovnega sodišča, kandidat argent. socialdemokratske stranke; dr. Alfredo Palacios, vseuč. prof., prvak argent. socializma, kandidat argent. socialistične stranke; dr. Horacio Sueldo, odvetnik, biv. vseuč. prof. kandidat kršč.

demokratske stranke, v kateri je tudi predsednik; inž. Emilio Olmos, kandidat Zveze sredinskih strank, bivši general Leon Bengoa, kandidat gibanja za ljudsko fronto in bivši polkovnik Juan F. Castro, kandidat križarskega narodnega gibanja.

Govor notranjega ministra pred volitvami

V petek pred volitvami, t. j. že po proglasitvi ljudske in narodne fronte, da bo pri volitvah oddajala bele glasovnice — v Argentini je udeležba na volitvah obvezna za vse moške in ženske od 18. do 70. leta starosti in je za to odločitev obtožila notranjega ministra gen. Osirisa Villegasa in predsednika dr. Guida, je notranji minister v svojem govoru naglašal, da je ustavna normalnost izhodišče za obnovo države. Zatem je poudarjal, kako je vojska branila pravico ljudstva do volitev pred tistimi, ki so hoteli vpostaviti diktaturo. Omenjal je, da je vojska izpolnila svojo obljubo, dovolila peronistično stranko Unión popular, pri tem pa javno povedala, da vrnitve na staro ni mogoče. To je potrdila z znanimi omejitvami za volitve. Odločno je odklanjal od vlade odgovornost za to, da so se biv. peronisti odločili za glasovanje z belimi glasovnicami.

Zatem je naglašal, da je vlada pri teh volitvah bila nepristranska. da nima svojega kandidata in ne dela za nobenega kandidata. Končno je odločno izjavil, da povrnitve peronističnega režima ne bo. Da se to ne bo zgodilo, se bo vojska borila. Dobesedno je izjavil: Če se bo ljudstvo pri volitvah svobodno izjavilo na razne načine, kakor to lahko stori, bomo njegovo voljo, izraženo v mejah besedila in duha obstoječih zakonov spoštovali in celo branili pred vsakim poizkusom, da bi jo kdo kršil. Toda, če bi pa kdo to ljudsko voljo skušal potvarjati pred ali po volitvah s spletkami, ki jih je država končno obsodila, potem bo treba nujno podvzeti korake, ki bodo potrebni, pa naj bodo težave, ki bi jih to povzročilo, še tolikšne.

Potek in izid volitev

Volitve so potekle v polnem miru in redu. Za njihovo nepristransko izvedbo so skrbele oborožene sile. Največ glasov so dobili ljudski radikali (2.394.196), za njimi dr. Alendejeva intransigentna radikalna stranka (1.560.653), Zveza argentinskega ljudstva, katere predsedniški kandidat je bil gen. Aramburu, se je z 1.307.830 glasovi uvrstila na tretje mesto. Krščanski demokrati so se pri zadnjih volitvah občutno uveljavili. Dobili so 482.349 glasov. Belih peronističnih glasovnic je bilo 1.430.054.

Po izvršenih volitvah ima sedaj najvažnejše delo volilni kolegij za izvolitev predsednika in podpredsednika republike. Ta šteje, kot že omenjeno, 476 volilnih mož. Za izvolitev predsednika je potrebnih 239 glasov, t. j. polovica in še 1 glas več. Ker pri zadnjih volitvah nobena politična stranka ni dobila take večine, se bodo morale vezati z drugimi in jim zato dajati politične koncesije.

Posamezne stranke so pa v volilnem kolegiju številčno takole zastopane: ljudski radikali 171, Zveza argent. ljudstva 46, intransigentni radikali 107, Sredinska zveza 38, krščanski demokrati 25, demokratski socialisti 11, argent. soc. stranka 12, progresivni demokrati (Nadaljevanje na 4. strani)

J. PIRNAT:

Ob 50 letnici prve slovske mature

Začudili smo se, ko je prvo prirodopisno uro po praznikih prišel v razred namesto Jarca — ravnatelj sam. Po razredu se je začelo šušljati, da Jarca ne bo več, da je bil na Dunaju, kjer mu je pa pri izpitu spodletelo. Resnično, prišel je samo še enkrat, a to pot le k lepomislu. Napisal je na tablo stavek z lepimi črkami, da ga bi za njim prav tako kaligrafično zapisali v zvezke. Nato je stopil k prvi klopi, upr vanjo roke in zapil svoj začuden pogled vame. „Ja, Pirnat, kaj si ti še tukaj? Garantiram ti: če bi bil jaz tukaj, bi tebe ne bilo tukaj.“ Brez dvoma bi tudi bilo tako. Pač ironija usode: mors tua, vita mea. Tako se imam končno tudi Jarcu zahvaliti, da sem srečno in pravočasno prebrdilo to polomijo svoje lahkomiselnosti. Zakaj poslej ni več prišlo domov nobeno pismo z grajami in opominj. — V peti šoli sta bili združeni obe paraleli in v sam razred. Od šestdesetih bivših prvšolcev nas je ostalo samo še trideset. S tem pa nočem trditi, da niso bili med „reduciranci“ tudi dobri fantje. Bili so — žal premalo nadarjeni, vendar so ostali mnogi izmed njih tudi kasneje v svojih poklicih zvesti katoliškimi načelom in so radi prihajali nazaj v zavod, zla-

sti k prireditvam „Jegličevcev“.

Leta 1907 je prišel na gimnazijo z Dunaja prof. dr. Knific. Prevzel je pouk v matematiki, fiziki in kasneje v VII. in VIII. razredu tudi filozofijo. Za prof. Arhom je postal tudi naš razrednik. Bil je dober psiholog in je vsakega učenca kmalu prepoznal koliko zmora. V začetku pete šole nam je povedal, da se bo potrudil cel razred prepeljati preko „oslovskega mosta“ do mature, seveda, če se bomo tudi sami potrudili. Imel je izreden talent razlagati stvari tako, da smo ga z lahkoto razumeli. S problemi, ki jih učna knjiga ni zahtevala, se ni pečal. Matematika mu je služila v to, da je z njo bistril razum in tudi ostale zmožnosti učencev. „Kako si vendar neroden!“ je bil njegov običajen vzdih, kadar se je komu pri tabli morda sredi lahkega računa ustavilo. In že je odpiral svoje drobni notes, pred katerim smo vsi imeli tolik rešpekt. „No torej: z neko gotovo hitrostjo!“ je še pripomnil z nekoliko zagrljenim glasom, počakaj še kratek čas, nato pa vzel svinčnik, zapisal dvojko ter poklical naslednjega. — Matematične šolske naloge smo se najbolj bali. Ko je zdikiral štiri ali pet računov, se je postavil na rob odra. Noben morebitni naš

3 pogled v sosedov zvezek ni ušel njegovim očem. Vladala je tišina, da se je slišala muha, ki je brečala na oknu. Le od časa do časa je bilo čuti, da se je ta ali oni zadovoljno oddahnil. Dobil je morda končni rezultat v obliki lepega celega števila. Če se mu je pa iztekel račun v dolgi decimalki, je bil običajno že sumljiv. Take naloge je namreč Knific le redko dajal. „Še pet minut! — Še dve minuti! — Svetelj, poberi zvezke! Z neko gotovo hitrostjo seveda!“ — Zaskrbljeno smo se spogledovali, ko so se zaprla vrata za njim. Navadno smo se v pavzi zbrali okrog tov. Tineta Meršolja. „Ti, koliko si dobil pri prvi, drugi... nalogi?“ — „X = 1. Mislim, da bo prav.“ — Mnogokrat sem se pri takem odgovoru poprsal za ušesi, pa se nato potolažil: „E, da imam le vsaj eno pravilno rešeno. Za zadostno bo že.“ S samo razredniku lastno hitrostjo so bili zvezki že do druge ure popravljeni v razredu. Zopet: „Oh, kako so nekateri nerodni. Neštetokrat sem moral pripisati pripombo: okrajšaj! Saj so bili računi vendar dovolj lahki in kratki. Pa je samo eden vse pravilno rešil. Meršol, pridi k tabli, da se o tem prepričate! Res, v četrte ure so bili na tabli rezultati, vsi z lepimi izidi.“

Bila je zadnja šolska naloga pred koncem petega razreda. Ker je bil vsak poizkus s pogledom kaj ukrasti iz

zvezka sosedu, ki je bil morda boljši matematik, sva se z Dolinarjem dogovorila, da bova prav tiho v zvezek šepetaje skupaj delala. Če nama ne bo šel prvi račun, takoj k drugemu. Res, dobila sva srečno na ta način pravilno prvi rezultat. Razrednikovo uho ni nič slišalo, toda njegovo oko je opazilo, ko sva istočasna oba podčrtala izid. Pri drugem računu je postal pozoren in opazil, da se najine ustnice gibljejo. „Pirnat!“ Prvi opomin z rezkim glasom. Pa ni zalegal dovolj. „Pirnat, vzemi zvezek in pojdi h katedru!“ Odmaknil mi je stol. „Tukaj piši!“ Parkrat se je vrnil k meni in položil prst k računom. „Okrajšaj!“ Ko je pozvonilo, sem mu oddal zvezek ter pripomnil: „V tej-le klopi, gospod razrednik, pa ni prijetno pisati.“ „Si boš za drugič zapomnil. Vsak delaj sam!“ Tako je tudi ta najin poizkus goljufije propadel. Pa je vkljub temu stal naslednjo uro pod nalogo red: hvalevredno. Toda razredniku ni šlo v račun, da bi ta red prišel tudi v spričevalo. Še v tisti uri me je poklical k tabli. „No, tako za silo je šlo,“ je pripomnil, ko sem podčrtal rezultat.

Prišla je zadnja matematična ura v tistem letu. Popoldanska vročina je pritisкала. Zadrževal sem. Nekomu, ki je bil pri tabli, je menda trdilo šlo. „Pirnat, pridi pomagat!“ Planil sem k tabli. Prav ničesar nisem mogel spraviti sku-

paj. Obračun je bil kratek. „Zapomni si: Qui perseveraverit usque ad finem, hic salvus erit. Dvojka!“ Ne vem, kaj je takrat šinilo vame, da sem omalovažujoče nekoliko zamahnil z roko. „Kaj hočeš reči?“ je vprašal razrednik. „Oh, gospod, saj je sklepa konferenca že minila.“ To je bilo preveč. Mož ugovora ni trpel. Kratko je odločil: „Imaš dvojko za drugo leto! V klopi!“ Da bi ta odločba proti vsem pravilom tudi dejansko držala, si nisem mogel misliti. Z običajnim redom iz matematike sem se drugo jutro odpeljal na počitnice. Nikdar mi ni prišlo na misel, da nisim s seboj zapisan dolg že za naslednje leto. V šestih pride po prvi konferenci razrednik v razred, kakor običajno s črno knjigo. Klical je po vrsti imena in pri vsakem je imel kako pripombo, v katerem predmetu bi moglo biti boljše. „Pirnat! No slovsčina, latinščina, grščina... to bi že šlo. Matematika je pa seveda samo — zadostno. Nekoliko debelo sem pogledal. „Imaš mar kaj pripomniti?“ Res sem se drznil. „Ali smem vprašati, gospod razrednik? Nalogo sem tudi letos pisal za hvalevredno, ustno sem tudi nekaj znal. Pa imam samo zadostno. „Pirnat, Si tacuisses... Pozabil si, da imaš dvojko še iz lanskega leta. Res bolj je bilo kar lepo molčati. Mož ni trpel ugovora.“

(Nadaljevanje v prihodnjih številki)

Novice iz Slovenije

Spremembe v izvršnem svetu Slovenije
S sprejetjem in uveljavitvijo nove republiške ustave za „socialistično republiko Slovenijo“ so bile izvršene tudi spremembe v izvršnem svetu za to republiko.

Razrešeni so bili: Peter Zorko, član IS dolžnosti sekretarja republiškega IS; Riko Jerman, član IS, dolžnosti republiškega sekretarja za finance; Silvo Hrast, član IS, dolžnosti republiškega sekretarja za industrijo; Rudi Čačunovič, član IS, dolžnosti republiškega sekretarja za kmetijstvo in gozdarstvo; Jože Tramšek, član IS, dolžnosti republiškega sekretarja za trgovino; Bojan Polak, član IS, dolžnosti republiškega sekretarja za promet; Miran Košmelj, član IS, dolžnosti republiškega sekretarja za delo, Vladko Majhen, član IS, dolžnosti republiškega sekretarja za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve; dr. Jože Benigar, dolžnosti republiškega sekretarja za zdravstvo; Pavle Bojč, dolžnosti republiškega sekretarja za socialno varstvo; Vladimir Kadunc, dolžnosti republiškega sekretarja za notranje zadeve; Jože Pavličič, dolžnosti republiškega sekretarja za pravosodno upravo; Niko Šilih, član IS, dolžnosti republiškega sekretarja za proračun in občo upravo; dr. Josip Globevnik, dolžnosti republiškega sekretarja za zakonodajo in organizacijo; Boggo Gorjan, dolžnosti republiškega sekretarja za finance.

Za nove republiške sekretarje so bili imenovani: za sekretarja IS kot republiški sekretar v Izvršnem svetu Boggo Gorjan, dosedaj rep. sekretar za informacije; za republiškega sekretarja za finance Miran Cvenk, dosedaj predsednik Okrajnega ljudskega odbora Celje; za republiškega sekretarja za industrijo Drago Dolinšek, dosedaj direktor tovarne Sava v Kranju; za republiškega sekretarja za kmetijstvo in gozdarstvo ing. Janez Perovšek, dosedaj pomočnik rep. sekretarja za kmetijstvo in gozdarstvo; za republiškega sekretarja za trgovino Bojan Bunc, dosed. načelnik Tajništva za notranje zadeve Okrajnega ljudskega odbora v Kopru; za republiškega sekretarja za promet Alojz Zokalj, član glavnega odbora Zveze združenja borcev NOV Slovenije; za republiškega sekretarja za delo Erna Podbregar, dosed. generalna tajnica Gospodarske zbornice SR Slovenije; za republiškega sekretarja za urbanizem, stanovanjsko izgradnjo in komunalne zadeve Ermin Kržičnik, dosed. direktor okrajnega zavoda za urbanizem Maribor; za republiškega sekretarja za zdravstvo Stane Šilih, dosed. upravnik kliničnih bolnišnic v Ljubljani; za republiškega sekretarja za soc. varstvo Nada Majcen, dosed. asistentka na Višji šoli za socialne delavce v Ljubljani; za republiškega sekretarja za notranje zadeve Riko Kolenc, dosed. pomočnik rep. sekretarja za notr. zadeve; za republiškega sekretarja za pravosodno upravo France Kutin, dosed. šef kabine predsednika ljud. skup. SR Slovenije; za rep. sekretarja za proračun in občo upravo dr. Pavle Rozman, dosed. šef kabine predsednika IS; za republiškega sekretarja za zakonodajo in organizacijo dr. Branko Plemou, dosed. samostojni svetnik v rep. sekretariatu za zakonodajo in organizacijo; za republiškega sekretarja za turizem Janko Potočnik, dosed. direktor podjetja Kompas v Ljubljani. V sedanji funkciji pa ostanejo še naprej: Boris Lipužič, republiški sekretar za šolstvo; Miloš Poljanšek, republiški sekretar za kulturo in prosveto; Mirko Tušek, republiški se-

retar za raziskovalno delo in visoko šolstvo; Ferdo Šetrajčič, republiški sekretar za narodno obrambo in Milan Kristan, republiški sekretar za splošne gospodarske zadeve. Erna Podbregar je bila razrešena dolžnosti glavnega tajnika Gospodarske zbornice SR Slovenije, na to mesto pa je bil imenovan Nace Majcen, načelnik Uprave IS za kadrovska vprašanja.

Člani zunanjepol. odbora francoskega parlamenta so se kot gostje zvezne skupščine v Beogradu pred kratkim mudili več dni v Jugoslaviji. Bili so tudi v Sloveniji.

Štiridesetletnico smrti slovenskega pisatelja dr. Ivana Tavčarja mislijo v škofiji Laki proslaviti z uprizoritvijo dramatisacije Tavčarjeve Visoške kronike v režiji Poldeta Polenca in z dramatisacijo Cvetja v jeseni, s katero bodo nastopili igralci s Poljan v domačem narečju. Obe predstavi bosta na grajskem dvorišču, v gradu bodo pa pripravili Tavčarjevo spominsko razstavo.

Letošnje nagrade iz Prešernovega sklada so dobili: arhitekta Branko Komur in Rudi Zupan, operna pevka Vanda Gerlovičeva, violinist Dejan Bravničar, igralec Ali Raner, filmski snemalac Janez Kališnik, scenograf arh. Sveta Jovanović, književnika Pavle Zidar in Lojze Krakar ter slikarja odn. grafika Marijan Pogačnik in Janez Bernik.

Na občnem zboru Društva književnih prevajalcev Slovenije je bil znova izvoljen za predsednika Božidar Borko, za tajnika Ivo Skušek, za njegovega namestnika pa Tone Glavan.

Na Bledu se nadaljuje dela za asanacijo Blejskega jezera. Cevodov, ki bo dovajal bistro vodo potoka Radovna, bo verjetno gotov do jeseni.

Kmetijska zadruga Črna na Koroškem je od jeseni leta 1662 pa do zadnjega časa sklenila pogodbe z zasebnimi lastniki gozdov za 300 hektarjev gozdne površine za podružabljenje gozdne proizvodnje. Na ta način je zadruga dobila v upravljanje že skoro dve tretjini vseh zasebnih gozdov v tem kraju. Poročevalec v ljubljanskem listu navaja, da je v tem pogledu prekosila kmetijski zadrugi v Vučenici in Podvelki.

Po pogodbi se lastnik gozda obveže izročiti svoj gozd v upravljanje zadrugi za 10 let. Če 6 mesecev pred iztekom pogodbe nobena stranka pogodbe ne odpove, se ista avtomatično podlaga za nadaljnih 10 let. Zadruga se pa obveže, da bo plačevala les na parju, odnosno, da bo lastniku gozda dajala ustrezno rento, ki se izračuna po etatu lesa. Dela, ki jih lastnik gozda opravi pri poseku in spravi lesa do kamionske ceste pa zadruga plačuje po vsakoletnem dogovoru. Zadruga se tudi obveže, da lastniku gozda zagotovi tudi tehnični les za lastne potrebe, potrebna drva in nekaj stelje za živino. Lastniku gozda pripadajo tudi vsi odpadki pri poseki lesa. V okviru desetletne pogodbe se morajo z zadrugo vsako leto sklepati tudi letne pogodbe o tem, katera dela bo lastnik gozda opravil v gozdu in za kako ceno.

Pročeni starih in ostarelih ljudi za sprejem v zavode za stare in onemogle je v Sloveniji vedno več in obstoječi tozadevni zavodi ne morejo ustreči vsem prošilcem zaradi pomanjkanja prostora. Zato so začeli graditi nove domove za stare in onemogle v Celju, Mariboru, Dravogradu, Novem mestu ter občinah Ljubljana-Center in Ljubljana-Moste. V oskrbi pri družinah je pa v Sloveniji 1026 starih ljudi.

SLOVENCIV ARGENTINI

BUENOS AIRES

Osebnosti

Družinska sreča. V družini Rajka Urbančiča in njegove žene g. Francke, roj. Bergant se je rodila hčerka. Krstil jo je v Slovenski kapeli g. direktor Anton Orehar na ime Ana Franciška. Za botra sta bila Mirko in ga. Heda Bergant. Srečni družini naše čestitke.

V Slovenski vasi je nenadoma premislil g. Vinko Lavriha, industrijski upokojenec. Doma je bil iz Dolnje Nemške vasi iz župnije Trebnje na Dolenjskem. Star je bil 69 let. V Argentini je živel nad 30 let. Ko se je osnovala Slovenska vas, si je kupil selišče in postavil prijazno hišico, ob kateri si je uredil lep vrt s sadnim drevjem. Dne 26. junija je v isoseska spremila na zadnji poti na pokopališče Lomas de Zamora. Pogreb je vodil č. g. Ivan Jan CM. Dobrega sosed in prijatelja bo vas ohranila v lepem spominu.

SLOVENSKA VAS

G. Mirko Spacapan, lanuški organist se je poslovil in odpotoval v italijansko Gorico.

V Sloveniji sta v zadnjem času izšli dve knjigi o operi. Knjigo „Svet operne glasbe“ je napisal Marij Kozina, „Opera in njeni mojstri“ je pa najnovejšo delo Cirila Cvetka.

Upravni odbor Slovenske Matice je na eni zadnjih sej razpravjal med drugim tudi o izvedbi proslave 100-letnice slovenske kulturne ustanove. V priložnosti 100-letnice bo Matica izdala več izrednih publikacij, tako zlasti poseben Zbornik, v katerem bo prikazano delovanje Slovenske Matice z raznih vidikov. Uredil ga bo dr. France Bernik. Izšla bo tudi podrobna bibliografija vseh publikacij Matice in Trubarjeva korespondenca v dvojezični izdaji dr. Rupla. Letos je pa že izšlo odnosno bodo še izšlo 14 knjig. Med njimi so nekatere monumentalna dela dela kot Melikova Slovenija, zatem četrta knjiga Zgodovine slovenskega slovstva, Cevčeva Srednjeveška plastika na Slovenskem, nov roman Mire Miheličeve „Otok in struga“, zbirka Kocbekovih pesmi „Grozna“, Moravčeva razprava „Vezi med slovensko in češko dramo“ ter Spinozzova „Etika“.

V Sloveniji so lani izdali več slovarjev. Poleg velikega Slovenskega pravo-pisa je izšel prvi del Splošnega tehniškega slovarja (do črke O) in Slikovni besednjak. Splošni tehniški slovar je sestavila tehniška sekcija terminološke komisije pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti odn. njen uredniški odbor pod predsedstvom univ. prof. ing. Alberta Strune. Izdala ga je pa Zveza inženirjev in arhitektov Slovenije. Do konca leta nameravajo izdati še ostali del slovarja. Slikovni besednjak je dvojezičen: srbsko-hrvatski in slovenski, izdali ste ga založbi „Grafos“ v Beogradu in „Mladinska knjiga“ v Ljubljani. Prirejen je po znanem nemškem slovarju in slikah DUDEN. Izšel je tudi italijansko-slovenski slikovni besednjak. Letos bo verjetno izšel že tudi slovensko-srbsko-hrvatski slovar v založbi beogradske „Prosvete“. Pripravlja ga prof. Stanko Škerlj. Jurančičev Srbsko-hrvatsko-slovenski slovar je izšel že leta 1955 v Državni založbi Slovenije. Pred temi slovarji so izšli v Ljubljani med drugim Zdravstveni besednjak, Kmetijsko-tehniški slovar in Slovenski elektrotehniški slovar.

Umrlj so. V Ljubljani: Aleš Šlag, učenc, Marija Pleško roj. Remc, Franjo Filipovič, upok., Poldi Sotensček, Marija Rajšp roj. Bovha, Josipina Klemenec, Jakob Šušteršič, žel. upok., Anica Jaklič roj. Debeljak, Jožefa Fanagel roj. Ciber, Drago Križaj, Marija Marin roj. Planinšek, Terezija Bricej, vdova, Heuffel roj. Štrukelj, Antonija Jenko roj. Kerševan, Alojz Golob, postrežek v p., Ivan Tušek, upok., Irma Korun, Jurij Glavič, študent in Angela Grilj v Opatiji, Ivan Štruc, upok. kombinata KONUS v Slov. Konjicah, Anton Maček, upok. v Dol. Logatcu, Ludvik Jurkovič, vodja vzdrževalnega obrata pri cestnem podjetju v Celju, Jože Petek v Kresniških Poljanah, Vojko Zupanc v Zagrebu, Albert Hlede v Kopru, Ivana Gantar roj. Kavčič v Zireh, Jože Pok, mojster steklopihalec v Rogoški Slatini, Jože Umnik, pos. na Suhi pri Kranju, Srečko Gabrijelečič, strojnik soške elektrarne Plave, Marija Štok roj. Lenarčič v Dol. Logatcu, Gabrijele Zdolček v Ponikvi, Štefan Kuhar, mlinar, biv. banski svetnik in župan v Puconcih, Friderik Okrožnik delovodja železarnice na Jesenicah v p., Julijana Malgaj roj. Paulič v Kopolah, Pepi Drekonja, pečovodja v Solkanu, Ivana Požun na Vrhniki, Polde Jerman, ključavničar v Črnomlju, Friderik Dornig v Trzinu, Silvester Kranjc, kopač v Hrastniku in Irena Pečnik, upok. v Opatiji.

Jožefa ga je pa počastila za slovo z ljavana župnija sv. Jožefa v Pompeju.

Slovenska vas je priredila g. Mirkotu tri poslovilnice: Prvo pevski zbor, drugo društvo Slovenska vas in tretjo vikarija Marije Kraljice. Župnija sv. Jožefa ga je pa počastila za slovo z banketom, ki je bil iskren izraz spoštovanja, ki ga uživa g. Mirko med verniki župnije sv. Jožefa.

V Slovenski vasi so pa naredili posebno poslovilo Bernardu in Petru, sinovoma, ki sta z očetom tudi odpotovala v Gorico, kjer bošta na slovenski gimnaziji nadaljevala svoje študije.

V petek, 17. junija so z argentinsko ladjo „Corrientes“ odpotovali v Genovo, kamor so prišli 7. julija.

Mirka Spacapanu že čaka delo v tiskarni in pri pevskem zboru, pa tudi delo, da si postavi nov dom, za katerega ima že stavbišče na desnem bregu Soče, v podnožju Kalvarije.

Čez nekaj tednov mu bo sledila tudi žena ga. Angela s sinkom Mirkom. Ga. Spacapanova je sestra msgr. g. Janeza Hladnika.

DR. VINKO ZORC — 70-LETNIK

Če ga človek vidi, bi malo težko verjel, pa je le res, da se je Zorčev Vinko rodil že leta 1893, 17. junija. V svojem ljubljanskem rojstnem mestu, je po-

tlej drgnil hlače po ljudsko- in srednješolskih kloped do mature. Že v ta čas nekako paše njegov prvi poseg v javno življenje, ko ustanovi znano društvo „Preporod“.

Potlej se odloči za pravne študije, ki jih kot član akademskega društva „Sava“ opravi deloma na dunajski, deloma na ljubljanski univerzi, kjer tudi promovira za doktorja prava.

Že od mladih let ga oče Anton in mati Marija, sestra znanega slovenskega pisatelja in rodoljuba dr. Ivana Tavčarja, vzgajata v zavednega Slovenca. Tako skuša že med prvo svetovno vojno kot častnik avstrijske vojske, kjer in kadar je le možno, kakorkoli ščititi in pomagati našim fantom iz polka „slovenskih Janezov“, katere tudi navdušuje za jugoslovansko idejo, saj je sam postal in ostal do danes vnet zagovornik skupne jugoslovanske države.

Po vojni ga zanese usoda že kot advokata v Beograd, kjer ostane sicer v poklicu do druge svetovne vojne, vendar redno prebija časovne periode v Sloveniji pri svoji družini, katero sta medtem ustanovila z gospo Olgo, rojeno Rudež. Svoje tri hčerke, Katjo, Mišo in Olgo, vzgajata v povezanosti in ljubezni do narave, saj preživlja Vinko kot vnet in vesten lovec več razpoložljiv čas v svojem lovišču, kjer z lovsko pravičnostjo skrbi za odgoj divjadi. Tako postane generalni tajnik osrednjih lovskih društev Jugoslavije.

BOULOGNE SUR MER

Srebrnomašniško slavje g. župnika Avguština

Župnik župnije sv. Marjete v Boulogne Sur Mer g. Albin Avguština je 3. marca 1962 slavil 50 letnico svojega življenja. Njegovega življenjskega jubileja se je spominjala Sv. Slovenija v številni dnevi 31. maja 1962 ter svoje brale seznanila z jubilatovo življenjsko potjo in njegovim dušnopastirskim delom. V nedeljo dne 30. junija 1963 je pa v svoji fari praznoval srebrnomašniški jubilej.

Njegovi farani so za ta jubilej okrasili župno cerkev z vencji, s papeškimi, argentinskimi in slovenskimi zastavicami; v prezbiteriju pa so tudi vselele argentinske in slovenske zastave. Dopoldnansko slovensko mašo je slavljence opravil ob asistenci sosednjega župnika in gg. Stanka Skvarče, Janka Mernika, Janeza Markiča ter direktorja Antona Oreharja. V cerkev je vstopil slavljence ob opremstvu asistencie in skupine slovenskih narodnih noš. S kora so mu pevci ob spremljavi prof. Alojzija Geržiniča zapeli „Srebrnomašnik bod' pozdravljen“. Po molitvi k Sv. Duhu se je pričela slovenska maša, med katero so peli pevci Gollerjevo latinsko mašo, Schwabovo Zdravo Marijo — solo sopran ga. Marija Fink-Geržiničeva in Gruberjevo „O Marija, moja sreča“ — solo tenor g. Silvo Lipušček. Med obhajilom je ga. Geržiničeva zapela „Panis Angelicus“. Po končani sv. maši, zahvalni pesmi in blagoslovu z Najsvetejšim, je srebrnomašnik odšel iz cerkve med špalirjem faranov, ki so mu mahali z belimi robčki, pevci pa so mu spet zapeli „Srebrnomašnik bod' pozdravljen“.

Med mašo je g. Mello, profesor Katoške univerze in jubilatov prijatelj, v slavnostnem govoru, ki ga je navezal na nedeljski evangelij, označil duhovnika kot srednika med Bogom in človekom.

Po cerkveni slavnosti so verniki pripravili svojemu župniku zakusko. Kmalu potem so se gostje zbrali v okrašenih dvorani, ki je sedaj vsa prenovljena, k slavnostnemu kosilu, med katerim so slavljence pozdravili z govori gg. Stanka Skvarče, direktor Anton Orehar in svetnik Alojzij Košmerlj. Srebrnomašnik se je zahvalil govornikom za njihove besede, argentinskim in slovenskim gostom za odziv in vsem, ki so s poštovanjem delom in trudom doprinesli k slavju.

Ob petih popoldne so cerkev napolnili slovenski rojaki, ki so prišli iz raznih krajev Velikega Buenos Airesa. Srebrnomašnik je to mašo daroval za vse slovenske rojake. Pevec so jo spremljali s Tomčevo mašo. Slovensko slavnostno pridigo je imel g. dr. Pavel Krajnik. Po lepi stari slovenski navadi je bil

Vsak teden ena

ROŽA NA VRTU ZELENEM CVETI

Roža na vrtu zelenem cvete,
pride tja k roži veselo dekle,
rože si zaželi,
rožiči govori:
„Pojdi, ah pojdi z menoj!“

Žalostno roža povesi glavo,
dekle utrga cvet z mehko roko,
v dom ga ponese svoj:
„Tu mi vonj sladki tvoj
večno oznanjaj pomlad!“

Pa je na oknu cvetela pomlad,
pa je otožno kril rožico jad,
roža cvetela je,
roža zvenela je,
deklica toči solze.

Po zlomu Italije leta 1943 ga Nemci aretirajo in odvedejo v nemška koncentracijska taborišča, kjer se mukoma prebije skozi štiri take „ustanove trpljenja“. Ob koncu vojne se zateče najprej v Zgornjo Italijo in kmalu nato v Rim.

Že ob ustanovitvi postane član Slovenske demokratske stranke, kateri v Argentini še danes načeljuje v svojstvu strankinega podpredsednika. Iz Italije se izseli leta 1947 in se za stalno naseli z družino v Buenos Airesu.

Tu mu domača lovišča nadomešča prostrana „estancia“ zeta po hčerki Olgi, kjer v bližini Lujana prebija svoje proste dneve v krogu svojih otrok in vnukov, a še vedno zvest dolgotrajnim peščenjem po prosti naravi, ki ga ohranja pri sedemdesetih letih še vedno mladostno prožnega.

Od srca ti želimo, dragi Vinko, še mnogo, mnogo srečnih let v tej širni argentinski pampi, dober pogled in obilen lovski blagor v zimskih loviščih lepiga in dobrega.

R. P.

pred darovanjem tudi „ofer“, katerega so se udeležili vsi verniki in dobili spominske podobice. Med obhajilom je g. Božo Fink zapel „O salutaris Hostia“, tretet sester Finkovih pa zaključil cerkveno slavnost s „Pozdravljena, Pomoč kristjanov“.

Po vrnitvi iz cerkve je jubilat povabil rojake še k večerji. Med tem pa so mu pripravili otroci slovenskega šolskega tečaja iz Carapachaya prijetno presenečenje. Pod vodstvom g. Aleksandra Pirca so mu zapeli venček slovenskih narodnih pesmi in voščili k srebrnomašniškemu jubileju. Med večerjo je predsednik Slovenskega planinskega društva g. Robert Petriček čestital slavljencu kot duhovnemu vodji slovenskih gornikov, „ki prosimo za Vas tudi milost moči, vztrajnosti in zvestobe v izvrševanju Vašega poklica, čeprav bi Vas kdaj zaneslo v težke terene ovir in zaprek, kot smo ostali planinci zvesti ljubezni do gora, ko nas je zaneslo v prostrane nižave izven naše gorate domovine.“

Tudi planinci iz Bariloče so se spomnili srebrnomašniškega jubileja svoje ga duhovnega vodje in so mu poslali brzojavno svoje čestitke.

Za prijetno družabno nastrojenje so poskrbeli tudi pevci, za smeh pa še posebej z nekaterimi improviziranimi nastopi Silvo Lipušček in Rudi Braz z napovedovalcem Jožetom Markežem.

BARILOČE

XII. redni občni zbor bariloškega odseka Slovenskega planinskega društva se je vršil 22. junija v Planinskem stanu. V preteklem letu društvo ni zabeležilo pomembnega delovanja in zlasti večja planinska delavnost je skoraj docela pojenjala. Pač pa so se v planinstvu udeleževali buenosaireski gostje, ki so se poleti v velikem številu nastanili v Stanu. Tukajšnji odsek je pripravil nekaj družabnih prireditvev (med njimi Miklavža) in skrbel za izpopolnjevanje Stana. Napravljena je bila posebna omarica za Tončkov muzej, izdelane nove mize in klopi in v delu je kuhinjska kamnita miza z umivalnikom in policami za posodo. Za bodočino imamo v načrtu šolski tečaj za tukajšnje slovensko mladino. Nosil bo ime planinca in šolnika Jakoba Aljaža. Tečaj bomo začeli brž, ko bo zadostno število šoloobveznih otrok.

Na pobudo g. Janka Habjana so izrazili bariloški Slovenci svoje sožalje ob tragični smrti Klemenčičeve družine. Žalostna novica nas je globoko pretresla in sočustvujemo s preostalo hčerko Bernardko.

Društvo bo še naprej vodil stari odbor: predsednik France Jerman, tajnik Peter Arnsšek, blagajnik dr. Vojko Arko. Odborniki: Blaž Razinger (oskrbnik Stana), Joško Simčič (oskrbnik orodja), Ivan Arnsšek in Lojze Simčič.

SLOVENCI PO SVETU

BRAZIL

Sao Paulo, Fumaca, 16. 6. 1963

Po dolgem času se oglašamo tudi mi iz Brazila. Pišem Vam iz pravega pragozda. Ta kraj se imenuje Fumaca, spada pod Sao Paulo. Ime so mu dali zaradi tega, ker vedno leže megla po grapah med gorami. Cesta se vleče nekaj časa po glavni, ki pelje proti Rio Grande do Sul, potem za Pisiriko gre na desno v gozd, še okoli 100 km do Fumace. Moj mož montira tu dve turbini. Vsaka ima po 25.000 konjskih sil. Tu je tudi velik jez, ki je visok 50 m. Zanj so porabili 30.000 ton cementsa. Izkopali so tudi 5 m visok in 1.600 m dolg predor. Po njem bodo spuščali vodo na centralo, kjer so turbine. Ko bo vse gotovo, računajo, da bo že letos, bodo zajezili vodo, ki se bo natekala 3 mesece. Moj mož je izračunal, da bo zajezene vode več, kot je je v Blejskem jezeru. Voda bo segala zelo daleč med griči in bo imela 40—50 metrov globine. Hiše so tu vse lesene. So iz lesa, ki ga tu sproti sekajo. To podjetje ima 36 tovarn okoli Sao Paula. Sedaj plačujejo še čez 2.000.000 Crs. na mesec za luč in pogon strojev. Ko bo izgotovljena ta centrala, bodo imeli za vse tovarne svojo električno silo. Tu je tudi žaga in mizarska delavnica, ki izdeluje hiše, vrata, okna itd. Tudi svoje kamnolome imajo, ki prevažajo z žično vpenjačo s štirimi vagoni pesek in kamnenje na drugo stran za jez.

ARGENTINA

(Nadaljevanje z 2. strani)

33, 12 ostalih strank pa ima enega do pet volilnih mož.

Zvezni parlament je pa sestavljen takole: ljudski radikali 70, Zveza argentinskega ljudstva 18, intransigentni radikali 45, Sredinska zveza (konservativci) 16, kršč. demokrati 8, demokrati 6, arg. soc. stranka 6, progresivni demokrati 12, ostalo število poslancev (11) si pa deli 8 strank.

Krščanski demokrati so dobili zlasti veliko glasov v Buenos Airesu, ter v provincah Bs. Aires, Córdoba, Entre Ríos, Misiones, Río Negro, Tucuman in Santa Fe.

Značilnost zadnjih volitev je zlasti ta, da so pri njih peronisti z belimi glasovi občutno nazadovali.

Volilni koledar

Dne 29. julija se bodo sestali provincijski parlamenti zaradi konstituiranja in izvolitve dveh senatorjev za zvezni parlament. Dne 31. julija se bodo zbrali v Buenos Airesu in na sedežih provincijskih prestolnic volilni možje za izvolitev predsednika in podpredsednika republike. V vsem bo delovalo 23 volilnih kolegijev. Dne 12. avgusta bo sestanek zveznega parlamenta zaradi izvolitve predsedstva, verifikacije mandatov ter proglasitve izvolitve predsednika republike. Dne 26. avgusta se bodo zbrali volilni možje za izvolitev guvernerjev in viceguvernerjev, in dne 12. oktobra bo sestanek zveznega parlamenta ter senata zaradi zaprisege izvoljenega predsednika in podpredsednika republike.

V gozd se pride samo s sekuro, da si sproti delaš pot. Je vse med drevjem zaraščeno. Praproto sega čez glavo. V gozdu so razne živali, ki pa so se zaradi prometa malo oddaljile. Pojavijo se še divji prašiči, srne, tudi opic ne manjka. Moja hčer jo je hotela ujeti, pa jo je ugriznila. Ko so kopal predor, so dobili sledi tigra zjutraj v prsti. 15 km od tu je tudi veliko jelenov. Opazili so jih iz zraka na neki jasi. Seve tudi kač ne manjka. So zelo strupene in ne beže pred človekom, temveč ga napadejo. Več jih je zaradi pika umrlo, ker ni zdravnika pri rokah. Je tudi dosti lisic. V vodi je mnogo malih ribic, velike pa pojedjo vidre, ki jih ni malo.

Tukaj je tudi sola in cerkev. Vse seveda iz lesa. V šoli je okoli 400 otrok. Ena sama brazilska družina jih ima 21. Maševati pride vsak mesec japonski duhovnik. Tukaj živi več narodnosti. Na hribčku, kjer midva stanujeva, je 5 hiš, kjer stanujejo tehniki, monterji in polirji. So Nemci, Švicarji, Avstrijci Italijani in en Slovenec. Včeraj je imel nemški monter rojstni dan. Imeli smo malo veselico. Bilo je vsega 27 oseb in to Italijani, Nemci, Švicarji Avstrijci, Slovenci in Brazilci. Ko jim je pijača stopila v glavo, jo je vsak po svoje tolkel. Najbolj glasni so bili Italijani, ki jih je bilo pet. Drugače pa imamo lep mir. Par družin ima radio na baterije. Tudi midva imava nekaj slovenskih plošč in gramofon, da nam ob nedeljah igra. Drugače ni časa, ker delajo od 6 zjutraj do 6 zvečer.

Vreme imamo letos zelo lepo, skoro brez dežja. Noči so hladne, dnevi pa kar topli, čeprav smo v zimi. Ponoči smo imeli hud veter. Tulilo je, drevesa pa so dajala glasove, kot bi kdo na flavto igral. Drevesa so namreč tako poraščena z raznovrstnim cvetjem in perjem, da večkrat zaradi prevelike teže sama padejo. Po drevesih so tudi razne orhideje. Slovenci iz Sao Paula bi lahko napravili lep izlet. Za prehrano poskrbi firma. Pošlje svoje tovorne vozove, da nam pripeljejo, kar naročimo iz Sao Paula.

Za danes dovolj. Pa še drugič kaj iz drugega kraja. Tu bomo najbrže še do decembra.

Vse Slovence po svetu lepo pozdravlja
Ana in Janez Kovač

PO ŠPORTNEM SVETU

Povratna tekma v šahu: Slomškov dom 6 1/2, Naš dom v San Justu 1 1/2

V soboto, 6. t. m., se je vršila v Našem domu v San Justu povratna tekma med reprezentancama Slomškovega doma iz Ramos Mejia in Našega doma. Kot znano sta moštvi v prvem srečanju izenačili s 4 : 4, zato je bilo veliko zanimanje med našimi šahisti za to tekmo.

Rezultati so naslednji (na prvem mestu so igralci Našega doma): Močnik Franc 0, Marolt Jože 1; Mehle Ivan 1/2, Žužek Lojze 1/2; Benko Franc 0, Škerlj Stane 1; Kavčič Štefan 0, Marin Tone 1; Oven Ivan 1, Berlot Lev 0; Kosančič Bogdan 0, Vester Franc 1; Bergant Tone 0, Žakelj Janko 1; Dolenc Vencelj 0, Zupan Herman 1. Najboljša in tudi najdaljša partija je bila Močnik : Marolt, najkraj-

ša pa Žakelj : Bergant. Po zanimivosti pa tudi pogreškah sta se odlikovala Škerlj : Benko. Kot zelo uravnovešeno je lahko omeniti partijo Mehle : Žužek. — Ob tej priliki lahko poročamo, da je v pripravi troyaj: San Martin — San Justo — Slomškov dom.

OBVESTILA

Izlet slov. dijakinj na Pristavo v Moronu bo v četrtek, 11. jul. Zbirališče na postaji v Moronu ob 10. Hrano prinesite s seboj.

Prijatelje lepe pesmi vabimo na koncert, ki ga bo izvajal kvartet Finkovih v soboto, 13. julija, ob pol 8 zvečer v Slomškovem domu. Na sporedu izbran program slovenskih narodnih in umetnih pesmi.

Srednješolski tečaj bo zopet v soboto, 13. julija, ob 15,30 v Slovenski hiši. Zveza slovenskih srednješolcev vabi vse dijake, posebno pa še novince, na svoj redni letni občni zbor, ki bo dne 14. julija v Slovenski hiši po sv. maši.

Dekliški krožek v Ramos Mejia dekleta iz okolice na sestanku v Slomškovem domu v nedeljo, 14. jul. ob 10,15. Otroška igrice „Sirota Jerica“ katero so pripravili otroci šolskega tečaja iz Slovenske vasi je bila zaradi slabega vremena prestavljena na nedeljo, 14. julija ob 16 v Slovenski dvorani.

Koline v Slovenskih domovih: V Slovenskem domu v San Martinu dne 14. julija; v Slovenski vasi dne 21. julija in v Našem domu v San Justu 28. julija. V nedeljo, 14. julija, ob 4 popoldne bo v domu v Carapachayu predavanje gg. Pavloviča in Jesiha o Sloveniji. Predavanje bodo spremljali filmi in glasba. Lepo vabljeni.

Nogomet za prvenstvo A. G. A. F. V nedeljo, 14. julija, v Mladinskem domu, Humboldt 270, R. Mejia: ob 13,30 rezerva Banat - Mladinski dom, ob 15,30 prvo moštvo Banat - Mladinski dom.

Odbor odseka SFZ Morón vabi vse člane na redni mesečni sestanek v soboto, 20. julija ob 19. Na sporedu zanimivo predavanje.

O lepotah in zanimivostih argentinskega juga bo predaval znani gornik dr. Vojko Arko na planinskem večeru. Številnim slikam bo sledila krasna serija barvnih diapozitivov iz Bariloč. Prosto-voljni prispevki namenjeni zbirki za spominsko znamenje dr. Gregoriju Rožmanu v Bariločah. Večer bo v soboto, 20. julija, ob pol 8 zvečer v Slomškovem domu.

Ob petletnici smrti svetnika Karla Škulja bo dne 21. julija v farni cerkvi v San Martinu sv. maša zadušnica; takoj po maši pa obisk pokojnikovega groba na sanmartinskem pokopališču, kjer bo opravil molitve č. g. Gregor Mali. K sv. maši in na obisk groba vabi rojake Slovenska beseda.

Zborovanje Zveze katoliških mož bo v nedeljo, 21. 7. ob 15 v Slovenski hiši. Škofjeločani — mestenci in iz obeh dolin — bodo praznovali letošnji šentjakovski semenj v nedeljo, dne 28. t. m., popoldan ob 3 naprej v prostorih Slomškovega doma v Ramos Mejia. Kdor se ga hoče udeležiti, naj se javi vsaj do srede 24. t. m. g. župniku Kalanu Janezu (tel. 658-0227) ali pa kar direktno Slomškovega domu (sobota in nedelja tel. 658-2866), da vemo pripraviti kakšno klobaso. Na ta loški farni semenj vabita šofštarček Janez s Puštala kot fajmoštrov namestnik in Jamnikov Tine s Podnun, sin cerkvenega ključarja. „Ja bama po lúsk urizal!“

Proslava sv. Cirila in Metoda bo v Slovenskem domu v San Martinu v nedeljo, 28. julija po sv. maši. Podrobnosti bomo priobčili prihodnjic.

Poučevanje harmonike za mladino je v Slovenskem domu v San Martinu prevzel g. Jenko Viktor. Tečaj je ob sobotah ob 15. Interenti naj se v tem času zglase v domu.

Ne pozabite, da ste se že odločili, da boste prišli dne 21. t. m. popoldne na

PRISTAVO NA KOLINE

Pripravljene bodo tako, kot smo jih bili navajeni doma.

Vabi odbor

KONCERT FINKOVIH

SOBOTA, 13. JULIJA ob 19,30

v SLOMŠKOVEM DOMU

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante

Escribano Público

Pta. baja, ofic. 2.

Cangallo 1642

T. E. 35-8827 Buenos Aires

SLOV. PLANINSKO DRUŠTVO

vabi vse rojake na

PLANINSKI VEČER

ki bo v soboto, 20. julija, ob pol 8 zvečer v Slomškovem domu. Predaval bo dr. Vojko Arko o lepotah argentinskega juga.

SLOVENSKA VAS

KOLINE

nedelja, 21. julija

pričetek ob 4 popoldne

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N 3324
Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 770.902

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1963: za Argentino \$ 650.—; za Severno Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev. Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

Najboljši prijatelj v brezposelnosti je hranilna vloga v

SLOVENSKO HRANILNICO

z. z. o. z.

Av. San Martín 263 — Ramos Mejia

Uradne ure: ob sobotah 16—20
Dežurna: ob nedeljah 9—11

SLOV. DOM V SAN MARTINU

vabi vse rojake in rojakinje na

KOLINE

ki bodo na razpolago

v nedeljo, 14. julija popoldne
v vseh prostorih doma.

Krvavice, pečenice, svinjska pečenka
z domačim kislim zeljem in dr.

Sodeluje znani televizijski orkester
FRIC

Na predvečer bo šahovski turnir med
moštvo Društva slov. protikomun-
ističnih borcev in Slov. doma v
San Martinu

Po težki mučni boleznini nas je danes zapustila naša ljuba žena, mama, stara mama, sestra, tašča, teta in svakinja, gospa

Vilma Mayer roj. Peterca

bivša upraviteljica šole

Zadnji počitek je našla na pokopališču v Quilmesu.

Zaluzoči ostali

Karlo Mayer, soprog

Miro in Ljubica, otroka z družinami

in ostalo sorodstvo

Buenos Aires, Córdoba, Ljubljana, 24. junija 1963.

IVAN PREGELJ:

Otroci sonca

XI.

„Govoriš, kakor pač veš,“ je vzdihnila Veronika; učitelj se je postavil, da njemu to malce truda nič ne de.

„Dolžnosti,“ je rekel, „se že prestane. To je pač povsod tako.“

V resnici pa ga je Slavica beseda vendar genila skoraj do solz, ki se je res samemu sebi smilil, in je od hvaležnosti v njem vstajalo ljubezni polno in hotelo biti beseda:

„Gloriosa!“

Otroci pa so nemo brskali po darovih na odejah, pogledovali se s tihimi, veselim pogledi in pozabili sitnosti in cmeravosti.

Nikoli prej ne poslej niso Sivicu otroci tako hitro preboleli kakor to pot.

Ko je Slavica odšla, je popil Sivec nekaj čašic njenega konjaka. Prijetno ga je omtil: blagrovalec je svetlo svojo botro:

„Gloriosa, srečna Gloriosa!“

Srečni učitelj Sivec! Prav nič ni vedel, kako je Gloriosa pri srcu in kako trpi njena lepa dekliška duša in kako leži neko neodprto pismo na njenem srcu in kako se posili oglašava vedno nova bolečina v njene žive, ki drhtijo kakor pod mrzlim pritiskom čudne pesmi, čudne melodije:

„kommst nimmermehr aus diesem Wald,
nimmermehr, nimmermehr...“

61

Sivec je zlezal za Heleno in Slavico. Poznik pa je izmenjal z hlapcem nekaj besed in nato še sam sedel v voz.

„Pazite se, vrnite se zdravi,“ je zaklicala še Koširka. Voz je potegnil.

„Kaplana sem povabil, da bi se peljal z nami,“ je začel Poznik, „pa ne utegne.“

„Škoda,“ je rekla Helena. „Njegova zadnja pridiga me je ganila do solz.“

„Tebe pa kmalu kaj do solz gane,“ je rekla Slavica zbadljivo. „Taka si kot naš učitelj tukaj.“

„Ne bodi no zoprna,“ jo je pokarala Helena.

„Ah kaj,“ je menila Slavica, „če mi ti zameriš, mar mi je, gospod učitelj mi gotovo ne. Kaj ne, da mi ne, gospod Benjamin?“

„Gotovo ne,“ je odgovoril.

„Zato pa,“ je rekla in so se ji ustnice nabrale v šegavost. „Saj pa tudi nič neresničnega povedala nisem. Po pravici povejte, gospod Benjamin, kdaj ste se jokali zadnjic?“

„Zadnjic? Za god gospoda Franceta,“ je odgovoril odkritosrčno učitelj.

„Pa se mi zdi, da sem bil vinski.“

Poznik se je zasmjal.

„Ne podajaj se ji, učitelj, saj vidiš, da te vleče.“

Učitelj se je nasmehnil in dejal:

„Vem, a ne zamerim. Botra mi je.“

„Hvaležen in ljubezniv vitez,“ je menil Poznik.

„Žalostne podobe,“ je udarila Slavica.

„Zakaj tako rada ljudi mučiš?“ se je bolešno zgenila Helena.

61

Sivec je zlezal za Heleno in Slavico. Poznik pa je izmenjal z hlapcem nekaj besed in nato še sam sedel v voz.

„Pazite se, vrnite se zdravi,“ je zaklicala še Koširka. Voz je potegnil.

„Kaplana sem povabil, da bi se peljal z nami,“ je začel Poznik, „pa ne utegne.“

„Škoda,“ je rekla Helena. „Njegova zadnja pridiga me je ganila do solz.“

„Tebe pa kmalu kaj do solz gane,“ je rekla Slavica zbadljivo. „Taka si kot naš učitelj tukaj.“

„Ne bodi no zoprna,“ jo je pokarala Helena.

„Ah kaj,“ je menila Slavica, „če mi ti zameriš, mar mi je, gospod učitelj mi gotovo ne. Kaj ne, da mi ne, gospod Benjamin?“

„Gotovo ne,“ je odgovoril.

„Zato pa,“ je rekla in so se ji ustnice nabrale v šegavost. „Saj pa tudi nič neresničnega povedala nisem. Po pravici povejte, gospod Benjamin, kdaj ste se jokali zadnjic?“

„Zadnjic? Za god gospoda Franceta,“ je odgovoril odkritosrčno učitelj.

„Pa se mi zdi, da sem bil vinski.“

Poznik se je zasmjal.

„Ne podajaj se ji, učitelj, saj vidiš, da te vleče.“

Učitelj se je nasmehnil in dejal:

„Vem, a ne zamerim. Botra mi je.“

„Hvaležen in ljubezniv vitez,“ je menil Poznik.

„Žalostne podobe,“ je udarila Slavica.

„Zakaj tako rada ljudi mučiš?“ se je bolešno zgenila Helena.

61

Nemo se je ozrla Slavica s Heleno na Poznika. S svojimi mirnimi, poštemimi očmi ji je gledal v lice in priklimal.

„Ustaviti daj, vrnem se domov,“ je planila.

„Kakor hočeš,“ je rekel mirno, „pol ure boš hodila.“

„Ne nori, Slavica,“ je zaprosila Helena.

Slavica si je pokrila lice. „No, zdaj vemo, kdo joče,“ se je zasmjal Poznik in potegnil ljubeznivo deklicji rok z lica in rekel:

„Mene boš poslušala. Jaz te nisem razvadel, pa tudi žalil ne.“ In spet ji je gledal s svojimi mirnimi, poštemimi očmi v obraz. Začela je rdeti in viharno sopsti. V tisoč neprilikh je sedel učitelj.

„Ta Perosi,“ je začel v zadregi, da bi rešil sebe in družbo, „čisto mlad bogoslovec je; pa pravijo, da je drugi Verdi in je le škoda, da duhovnik ne sme pisati posvetnih oper.“

Slavica se je stresla in obrnila k njemu, kakor da se ni nič zgodilo.

„Če je tako, se pa ne vrnem. Ampak, če se bom dolgočasila...“

„Se bo nad me spravila,“ je menil Poznik, „da sem jo prosil, naj se pelje z menoj in Heleno.“

„Ne,“ je odgovorila deklica, „tega ne bom rekla. Sploh ne bom rekla nič.“

je govorila nato, „ker je bolje tako, ker bi sploh dobro bilo, da bi nič ne govorila, ko me nihče prav ne ume.“

„Ti se menda sama sebe ne umeš,“ je menila Helena žalostno.

Nemo je gledala Slavica sestri v

61

obraz. Razpela si je plašč, kakor da jo duši in ji je prevročje. Tedaj ji je zdrknilo iz nedrij pismo in padlo Pozniku v naročje, da je segel po njem in se zagledal v pismenke. Učitelj je molče motril ves prizor. Slavica je opazila pismo v svakovih rokah in rekla mirno:

„Ne beri!“

Takrat se je Sivicu posvetilo in je občutil, česar ni dosihmal:

„Gloriosa! Kdo je tisti srečni?...”

Sedeli so v peti vrsti v parketu. Pesem zveličanja, ki jo je razgrinjal orkester pred njimi, oder in spev, je različno udarjal v njihove duše. Nihče med njimi ni bil bogve kaj vaju ne gledališča ne opere. Oratorij jim je bil pa kar neznana vrsta pesništva. Čakali so nekako dramatično višino, želeli zadnje prizora, ki naj pokaže Kristusa, čudodelnika, ki je obudil mrtve. Godba, ki jim je zalivala srce, je bila kakor nekako sonce; grela je, a je tudi utrujala; spev, ki je koprnel v višino, je bil nekam nenaraven, oni drugi, težki in debeli, nekam preposveten. „Saj ni sveto,“ je čustvovala Helena. „Čisto latinski tekst bi bil dostojnejši,“ je ocenjeval Sivec. „Domače ni,“ je občutil Poznik. Slavica pa je bila kar vznemeljena zaradi kretenj, ki so jih rabili pevci. Zdolgočaseno se je ozirala. Videla je sto obrazov in ni poznala nikogar. Njeno pozornost je vzbudil le človek v loži, ki je imel kukalo na očeh. „Glej,“ je mislila, „to je edini ki mu ni za zvzišeno vsebino in godbo in je prišel zijat, kakor prihajajo k operi. Zoprni človek.“